



Töölepingu alusel rahvusvahelisi vedusid tegevate raskeveokijuhtide tööandja on veoettevõtja, kelle tegelikus alluvuses need autojuhid on, kes on nende töötasukulude tegelik kandja ja kellel on tegelik voli nende töölepingud üles öelda

Euroopa Kohtu suurkoda otsustas 16. juulil 2020 kuulutatud kohtuotsuses AFMB jt (C-610/18), et rahvusvahelisi vedusid tegeva veoautojuhi tööandja määruste nr 1408/71¹ ja nr 883/2004² tähenduses on ettevõtja, kelle tegelikus alluvuses see veoautojuht on, kes on tegelik töötasukulude kandja ja kellel on tegelik voli tema tööleping üles öelda, ja mitte ettevõtja, kellega see veoautojuht on sõlminud töölepingu ja kes on selles lepingus formaalselt määratletud kui selle autojuhi tööandja.

Põhikohtuasja asjaolude kohaselt sõlmis Küprosel asuv äriühing AFMB Ltd Madalmaades asuvate veoettevõtjatega lepingud, mille alusel ta võttis endale kohustuse tasu eest hallata nende ettevõtjate raskeveokeid nende ettevõtjate arvel ja riisikol. Ühtlasi sõlmis AFMB Madalmaades elavate rahvusvahelisi vedusid tegevate veoautojuhtidega töölepingud, mille kohaselt oli ta määratletud kui nende tööandja. Nende veoautojuhtide tegevus nimetatud veoettevõtjate heaks toimus kahes või enamas liikmesriigis või ka ühes või mitmes Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigis.

AFMB ja autojuhid vaidlustasid Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbanki (sotsiaalkindlustusasutuse haldusnõukogu, Madalmaad; edaspidi „Svb“) otsused, millega Svb tunnistas neile veoautojuhtidele kohaldatavaks Madalmaade sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. Svb hinnangul tuleb nimelt üksnes Madalmaades asuvaid veoettevõtjaid pidada nende autojuhtide tööandjateks, mistõttu on neile autojuhtidele kohaldatavad Madalmaade õigusaktid, samas kui AFMB ja autojuhid leiavad, et tööandjaks tuleb pidada AFMBd ja et neile on kohaldatavad Küprose õigusaktid, sest AFMB asukoht on Küprosel.

Sellistel asjaoludel palus eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul selgitada, kas nende veoautojuhtide „tööandjaks“ tuleb pidada veoettevõtjaid või AFMBd, rõhutades, et see küsimus on otsustava tähtsusega, sest see võimaldab välja selgitada, millise liikmesriigi sotsiaalkindlustusalased õigusaktid on kohaldatavad. Määrustes nr 1408/71 ja nr 883/2004 on nimelt ette nähtud, et isikute suhtes, kes – nii nagu kõnealused autojuhid – ei tööta peamiselt selle liikmesriigi territooriumil, kus nad elavad, vaid kahes või enamas muus liikmesriigis, kehtivad selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusalased õigusaktid, kus on nende tööandja registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht.

¹ Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3) muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis, mida on omakorda muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 631/2004 (ELT 2004, L 100, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 10)), ja eelkõige selle määruse artikli 14 lõike 2 punkt a (edaspidi „määrus nr 1408/71“).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012 (ELT 2012, L 149, lk 4)), ja eelkõige selle määruse artikli 13 lõike 1 punkt b.

Euroopa Kohus märkis kõigepealt, et määrustes nr 1408/71 ja nr 883/2004 ei ole mõistete „tööandja“ ja „töötaja“ tähenduse kindlaksmääramiseks viidatud liikmesriikide õigusele ega praktikale. Seetõttu tuleb neid mõisteid tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta nii asjaomaste sätete sõnastust kui ka konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki.

Nende sõnade hariliku tähenduse kohta märkis Euroopa Kohus, et „tööandja“ ja tema „töötajate“ vaheline suhe tähendab nendevahelise alluvussuhte olemasolu. Peale selle rõhutas ta, et lähtuda tuleb asjaomase töötaja objektiivsest olukorrast ja tema töötamise kõigist asjaoludest. Ta märkis sellega seoses, et kuigi töölepingu sõlmimine võib olla märk alluvussuhte olemasolust, ei ole ainuüksi selle asjaolu põhjal võimalik sellise suhte olemasolu lõplikult järeldada. Lisaks töölepingus formaalselt sisalduvale teabele on nimelt veel vaja arvesse võtta seda, kuidas töötaja ja ettevõtja kohustusi praktikas täidetakse. Seega tuleb olenemata lepingudokumentide sõnastusest kindlaks teha üksus, kelle tegelik alluvuses töötaja on, kes on tegelik töötasukulude kandja ja kellel on tegelik voli selle töötaja tööleping üles öelda.

Euroopa Kohus selgitas, et tõlgendus, mis ei võta arvesse töötaja objektiivset olukorda, vaid lähtub ainult formaalsetest kaalutlustest nagu töölepingu sõlmimine, võimaldaks ettevõtjatel muuta paika, mis võetakse arvesse kohaldatavate sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kindlaksmääramisel, ilma et see muutmine oleks tegelikult seotud määrustega nr 1408/71 ja nr 883/2004 taotletava eesmärgiga tagada, et töötajad tõepoolest saavad vabalt liikuda. Euroopa Kohus kinnitas küll, et nende määrustega kehtestatud süsteemi puhul on tõesti tegemist kõigest liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide koordineerimise süsteemiga, kuid leidis siiski, et nende määruste eesmärk satuks ohtu, kui antav tõlgendus võimaldaks ettevõtjatel kasutada puhtalt kunstlikke konstruktsioone selleks, et kasutada liidu õigusnorme vaid liikmesriikide sotsiaalkindlustusskeemide erinevustest kasu lõikamiseks.

Käesoleval juhul tõdes Euroopa Kohus, et autojuhid tunduvad kuuluvat veoettevõtjate töötajate hulka ja need ettevõtjad on nende tööandjad, mistõttu näib, et neile on kohaldatavad Madalmaade sotsiaalkindlustusalased õigusaktid, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb neid asjaolusid siiski kontrollida. Need veoautojuhid olid nimelt enne AFMBga töölepingute sõlmimist veoettevõtjate endi poolt välja valitud ja nad töötasid pärast nimetatud lepingute sõlmimist nende veoettevõtjate arvel ja riisikol. Lisaks kandsid nende autojuhtide töötasukulu AFMB-le makstud tasu kaudu tegelikkuses veoettevõtjad. Peale selle tundub, et veoettevõtjatel oli tegelik voli töölepingu ülesütlemise üle ja osa neist autojuhtidest olid enne AFMBga töölepingu sõlmimist juba nende veoettevõtjate töötajad.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127